

Asia: VN/538/2019

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av avfallslagen och vissa andra lagar

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

Med tanke på avfallslagen som helhet är de föreslagna ändringarna av kapitel 2 motiverade, med hänvisning till transportsystemet, samt kommunernas och producenternas skyldighet att samarbeta. De tre viktigaste delarna i förslaget är: separationsinsamling, kommunal upphandling av avfallstransporter, samt samarbetet mellan förpackningsproducentorganisationerna och avfallsbolagen. Delarna formar tillsammans en helhet, och för att lagförändringen ska lyckas och utveckla avfallshanteringen, krävs att alla delar förverkligas.

6 § 2 kommunalt avfall

Vore bra om det stod "inbegriper bland annat" för att tydliggöra att kommunalt avfall också kan omfatta andra avfallslag än de som listas upp, t.ex. brännbart avfall etc.

9 § 2 mom. 1 tillverkning av produkt

Det är bra att "sortering" satts till, för möjligheterna att återanvända ett material påbörjas redan vid produktplaneringen.

11 § a främja förberedelse för återanvändning

Det är positivt att man inte automatiskt måste överlåta avfallet gratis, vilket skulle snedvrída kostnadsbilden, utan får ta ersättning för insamlingskostnaderna.

15 § kravet på separationsinsamling

Det är positivt att skyldigheten att samla in avfall separat förtydligas.

Det är viktigt att paragrafen fortfarande skulle inbegripa möjligheten att motiverat lokalt kunna avvika från separatinsamlingskraven. Det är viktigt för att säkerställa en fungerande och effektiv avfallshantering. Möjligheten bör finnas att reglera kravnivån så att den är rimlig med beaktande av regionala förhållanden. Det ger kommunerna också möjligheten att även framledes ordna kompletterande förpackningsinsamling för intresserade invånare utanför tätorterna. Kommunernas möjligheter att ordna kompletterande insamling av förpackningsavfall vid fastigheterna försämras avsevärt, om frivillig insamling organiseras på föreslaget vis.

15 § a förbud mot att bränna separatinsamlat avfall

Möjligheten att bränna det separatinsamlade avfallet bör beaktas ifall kvaliteten är så dålig att den inte går att materialåtervinna eller om mottagare för materialåtervinning inte kan hittas.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

De föreslagna ändringarna är nödvändiga för att utveckla avfallshanteringen, klargöra rollfördelningen hos olika parter, samt för att nå återvinningsmålen. En övergång till kommunalt ordnad transport är en central del av detta. Detta möjliggör en effektiv styrning av avfallshanteringen och insamling av data. Bland annat EU har i sin "Early Warning" till Finland påpekat som en brist att avfallstransporterna inte är kommunalt ordnade i hela Finland.

Speciellt den föreslagna reformen av avfallstransportsystemet och avskaffandet av det så kallade dubbelsystemet, är som studierna visar, absoluta förutsättningar för att kunna uppnå de gemensamma återvinningsmålen för samhällsavfall, som är nationellt bindande för Finland.

35 § avfallstransport

Den föreslagna paragrafen klargör med ett slag den största stötestenen inom den finländska avfallshanteringen. Den föreslagna reformen av transportsystemet, som för fast avfall helt avskaffar modellen med avfallstransport anordnad av fastighetsinnehavaren, är ett viktigt steg mot att utveckla avfallshanteringen som helhet. Kommunalt ordnad avfallstransport garanterar en jämlik prissättning och tillgång till avfallstransport. Det dubbla avfallstransportsystemet, som möjliggjorts av nuvarande avfallslag, har identifierats som största problemet inom det kommunala avfallshanteringsystemet. De studier som gjorts i samband med beredningen av förslaget till ny avfallslag visar, att den heterogena organiseringen av transporter (orsakad av det dubbla transportsystemet), å sin sida betydligt försvårar möjligheterna att nå återvinningsmålen, samt har orsakat en orimlig arbetsbörda för avfallshanteringsmyndigheterna, kommunerna samt domstolarna.

Paragrafen är tydligt formulerad och en övergång till enbart kommunalt ordnad avfallstransport är en förutsättning för att kunna nå återvinningsmålen. Endast med kommunalt ordnad avfallstransport är hela avfallshanteringskedjan under kontroll och möjliggör en effektiv styrning. Exempelvis möjliggör det en helhetsplanering av logistiken på basen av data, en styrande avfallstaxa, likriktad information, samt en systematisk utveckling insamlingsystem. Undersökningar av sakkunniga (t.ex. Finlands miljöcentralas "Jätekiiva" undersökning) har visat, att endast med

kommunalt ordnad transport av fast avfall, är det möjligt för kommunen att verkställa separatinsamlingskraven effektivt och heltäckande, samtidigt som miljöeffekterna av den ökade logistiken minimeras ned alla tillgängliga medel.

Lagändringen skulle flytta fokus bort från avfallstransporterna, till att i stället fokusera på att utveckla avfallshanteringen som helhet och invånarnas behov. För närvarande är det svårt att utveckla avfallshanteringen, när fokus ligger på transportföretagarnas befintliga system. Förändringar i separatinsamlingen blir också dyrare, jämfört med systemet med kommunalt upphandlade transporter. I systemet med avfallstransport ordnad av fastighetsinnehavaren är det svårt att samla in data. Det finns flera områden där det i praktiken endast finns en transportföretagare som opererar, alternativt på de områden där flera transportföretagare erbjuder sina tjänster, kör flera transportföretagare längs samma gata. Hushållen konkurrensutsätter också avfallstransporterna väldigt sällan. I systemet med avfallstransport ordnad av fastighetsinnehavaren är det också svårare att informera.

Det är viktigt att kommunen, liksom idag, förbehålls den primära rätten att ordna insamling som kompletterar producenternas insamling. Avfallstransporter organiserade av kommunen skulle garantera en rättvis och rimlig prissättning av avfallshanteringstjänster och förbättra tillgången på avfallstransporttjänster i hela Finland.

36 § kommunalt ordnad transport

Det är viktigt att säkerställa att även lokala små- och medelstora företag har möjlighet att delta i upphandlingen av avfallstransporterna. Och nämnda paragraf ger en klar riktlinje för detta. Dock bör ändamålsenligheten beaktas i storleken på upphandlingsområdena, så att man säkerställer verksamheten även om t.ex. en ensam transportföretagares fordon går sönder. Vi välkomnar bestämmelserna i förslaget om att små- och medelstora bör beaktas i upphandlingen av avfallstransporter, samt om att företagen som deltar i upphandlingen ska behandlas jämlikt. Det finns också hos de kommunalt ägda avfallsbolagen en stark vilja, att säkerställa att så många företag som möjligt i alla storlekar deltar i upphandlingen av avfallstransporter. Att avfallstransportbranschen koncentreras till några få aktörer ligger inte i någons intresse.

37 § slamtransport

Det vore ändamålsenligt att även övergå till kommunalt ordnad slamtransport. Liksom inom avfallshanteringen skulle detta klargöra ansvarsfördelningen. På samma sätt skulle det möjliggöra en bättre helhetsstyrning av slamhanteringen, effektivisera slamtransporterna och ge möjligheter att utveckla slamhanteringen. Samlade erfarenheter visar att med slamtransport organiserad av kommunen, samlas allt slam som genereras vid bostäder och fritidsfastigheter systematiskt in till korrekt behandling, och de negativa miljöeffekterna av felaktig slambehandling minskar. Med slamtransporter organiserade av kommunerna, har ofta slammängderna ökat, när tömningarna är mer systematiska och slammet transporteras till rätt mottagare. Samtidigt kan logistiken och belastningen av slambehandlingen optimeras. Prissättningen blir också mer likriktad. Kundenspecifika behov rörande tömningstidpunkt eller andra specialbehov kan fortfarande tillgodoses lika bra i slamtransport ordnad av kommunen.

Därmed kunde 37 § strykas. Ifall möjligheten till slamtransport ordnad av fastighetsinnehavaren bibehålls, borde dock möjligheten för kommunerna att övergå till kommunalt ordnad slamtransport bibehållas. Om man beslutar bibehålla dubbelsystemet, borde nuvarande kriterier bibehållas, eftersom det redan finns en mängd rättspraxis som reglerar tillämpningen av lagstiftningen.

41 § fastighetsvis insamling av avfall

Det är viktigt att alla bostadsfastigheter är med i systemet. Det är också viktigt att kommunernas möjlighet till kompletterande insamling baserat på invånarnas intresse bibehålls. Det vore viktigt att alla avfallsslag omfattas av det kommunala ansvaret och att det inte skapas kryphål genom att man gör olika tolkningar av avfallsslag. Likaså vore det viktigt att klargöra att även frivillig kompletterande materialinsamling ingår i det kommunala ansvaret. Detta för att undvika att hushållsavfall splittras på flera olika aktörer med hänvisning till att det är "frivillig insamling".

Enligt förslaget till 41.3 § kunde fastighetsinnehavaren ordna transport av separatinsamlat förpackningsavfall, om fastigheten inte faller inom ramen för skyldigheten att separatinsamla förpackningsavfallet, enligt regeringens förordning 15 § 3 mom. eller de kommunala avfallsföreskrifterna (91§).

Den föreslagna formen av 41.3 § skulle leda till en splittring av ansvaret, i strid med lagförslagets målsättningar. Förslaget skulle möjliggöra, att till fastigheter med färre än 5 bostäder, kunde både det kommunala avfallsbolaget och privata aktörer erbjuda tjänster samtidigt. En sådan situation skulle leda till logistikhelheten splittras och att avfallstransporterna i egnahemshusområden ökar, vilket skulle öka transporternas negativa effekt på miljön och öka transportkostnaderna. I rådande situation, då alla hushålls sorteringsinsats är viktig, bör man inte bygga konstgjorda hinder för kommunen att organisera avfallsinsamlingen, ifall det är ändamålsenligt att ordna insamlingen. En del kommuner har redan inkluderat i avfallshanteringsföreskrifterna bestämmelser om frivillig insamling från fastigheterna, och har utvecklat/utvecklar tjänster för dessa fastigheter. Möjligheten för kommunerna att komplettera insamlingen av förpackningsavfall från bostadsfastigheterna, utöver förordningen eller avfallshanteringsföreskrifternas separatinsamlingskyldigheter, bör säkras liksom i dagsläget.

41 § a småskalig behandling av avfall

Det är viktigt att undantag inte kan göras på eget bevåg utan endast med tillstånd från avfallsmyndigheten.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

Som helhet är de föreslagna förändringarna positiva. Ett samarbete mellan producentorganisationerna och de kommunala avfallsbolagen gagnar såväl producenterna, kommunerna som invånarna. Samarbetet är av en avgörande betydelse för att nå återvinningsmålen.

46 § producenternas ansvar

Det är viktigt att systemet omfattar även distansförsäljning och att även aktörer utomlands deltar i de kostnader som deras produkter orsakar i Finland.

49 § a kommunens och förpackningsproducentens samarbete

Samarbetet mellan kommunerna och förpackningsproducenterna gällande separatinsamlingen av förpackningsavfall har identifierats som en välfungerande praxis, som borde fastställas som en

nationell praxis, särskilt med tanke på att nå återvinningsmålen. Insamlingen av förpackningsavfall i nära samarbete med producenterna, drar både producenter, kommuner och invånare nytta av.

Samarbetet mellan kommunerna och förpackningsproducenterna är en av hörnstenarna i lagpaketet. Genom samarbetet undviker vi ytterligare splittring av avfallshanteringen i Finland, även EU har i sin "Early Warning" till Finland påpekat att avfallshanteringen är splittrad på för många aktörer. Med samarbetet undviker vi ett avfallsrally vid fastigheten, rollfördelningen är klarare, insamlingen är kostnadseffektivare, verksamheten synkroniseras och materialströmmarna samlas. Miljön och invånarna vinner på detta samarbete, samtidigt som möjligheterna att nå återvinningsmålen förbättras. Samarbetet möjliggör en kostnadseffektiv utvidgning av separatinsamling av olika avfallsslag vid fastigheten. Insamlingen av olika material kan koordineras och sorteringen uppmuntras med information och en styrande taxa. Ifall kommunernas och förpackningsproducenternas samarbete inte förverkligas, splittras avfallsströmmarna och riskerar ett ohanterbart avfallsrally vid fastigheterna.

När kommunerna och producenterna har ett lagstadgat samarbete gällande insamlingen av förpackningsavfall, är situationen betydligt bättre även för invånarna, eftersom invånaren får alla avfallshanteringstjänster från en aktör, det kommunalägda avfallsbolaget. När kommunen hanterar insamlingen av förpackningsavfall vid fastigheterna, ger det också kommunen möjligheten att effektivare styra och kontrollera avfallshanteringen som helhet, vilket inte lyckas i en modell, där kommunen och producenterna var för sig samlar in de avfallsslag som var och en ansvarar för. En effektiv logistikstyrning optimerar transportvolymerna och -rutten, vilket minskar utsläppen från transporten. Den lagstadgade samarbetsmodellen möjliggör heltäckande rådgivning och serviceutbud för bostadsfastigheterna: i framtiden kunde invånarna i alla frågor som berör avfallshantering kontakta det kommunala avfallsbolaget, som centrerat skulle hantera tjänsterna och skraddarsy dem till en lämplig helhet för fastigheten, med hänsyn till skyldigheterna och möjligheterna till separatinsamling.

49 § b förpackningsproducenternas kostnadsansvar

Det är viktigt att producenterna deltar i insamlingskostnaderna. Genom kommunalt ordnad avfallstransport säkerställs att producenternas avgifter går rakt till att minska invånarnas kostnader för separatinsamlingen. Insamlingen blir kostnadseffektiv och logistiken samordnad för hela området.

49 § c medling

Det är positivt att miljöministeriet medlar om inte ett avtal fås tillstånd mellan kommunerna och förpackningsproducenterna.

51 § information

Det vore viktigt att informationen går via avfallshanteringsbolagen så att informationen är likriktad på området.

62 § producentsammanslutningar

Positivt att alla bör vara med.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

78 § kommunal avfallsavgift

Kommunalt ordnad avfallstransport är avgörande för att systemet ska fungera. Med kommunalt ordnad avfallstransport är det möjligt att införa en styrande taxa, och exempelvis införa en kännbart högre avgift för blandavfall, eftersom det är möjligt att bättre få reda på vilka hushåll som inte sorterar när chaufförerna inte behöver vara rädda för att hushållet ska byta transportör. Endast med kommunalt organiserad avfallstransport beslutar kommunen om alla de avgifter som invånarna betalar, täckande både transporten och avfallets behandling.

80 § a bokföring

Viktigt för uppföljningen, för att hushållen ska få reda på den verkliga kostnadsfördelningen mellan transport och behandling.

85 § transportavgifter för slam

Paragrafen är onödig ifall även man övergår även till kommunalt ordnade slamtransporter. Ifall möjligheten till slamtransporter ordnade av fastighetsinnehavaren kvarstår, bör regelverket för transportavgifterna preciseras, dvs att nuvarande regler fortsätter.

91 § avfallshanteringsföreskrifter

Viktigt att avfallsnämnden har spelrum att uppgöra avfallshanteringsföreskrifter enligt regionala förhållanden. Möjligheten bör finnas att tillämpa frivilliga insamlingsregler, ställa strängare separatinsamlingskrav, samt vid behov lindrigare separatinsamlingskrav. Ifall lindrigare krav tillämpas bör dessa granskas kontinuerligt.

95 § förutsättningar för notering i avfallshanteringsregistret

Kraven bör vara tillräckliga och bör uppfyllas för att säkerställa en saklig och effektiv hantering av avfallet.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

-

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Lagförslaget är ett stort steg framåt för avfallshanteringen i Finland och landets möjligheter att nå återvinningsmålen. Det handlar om ett paket där både kommunalt ordnad avfallstransport och samarbetet mellan kommunerna och producentorganisationerna bör förverkligas för att reformen ska lyckas. Kommunalt ordnad avfallstransport, där avfallsbolagen konkurransutsätter transporterna för invånarnas räkning, är betydligt mer marknadsekonomi än systemet med avfallstransport ordnad av fastighetsinnehavaren. Samtidigt flyttar fokus till att nå återvinningsmålen och avfallshanterings behov samt invånarnas intressen. Den utökade separatinsamlingen och avfallsbolagens möjligheter till bättre koordinering skapar också nya arbetstillfällen.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Det vore skäl att höja gränsen för kommunalt ägda avfallsbolags marknadsmässiga verksamhet tillbaka till normal EU standard om 20 % av omsättningen. Intäkterna från företagens avfall hjälper till att hålla hushållens avgifter lägre samtidigt som det säkrar företagens tillgång till avfallshantering till rimliga kostnader.

Vi tackar regeringen för ett väl förberett förslag och konstaterar, att med beaktande av helheten är lagförslaget välmotiverat, samt har en viktig roll för att uppnå återvinningsmålen i EU:s avfallsdirektivpaket. Det vore viktigt att främja framförallt följande föreslagna styrinstrument i lagförslaget: överförandet av avfallstransporterna helt på kommunerna, det lagstadgade samarbetet mellan kommunerna och producentorganisationerna rörande insamlingen av förpackningsavfall, samt regleringen av separatinsamlingskyldigheterna.

Östman Michael
Ab Ekorosk Oy